

Beslut

**efter kvalitetsgranskning av gymnasieskolors åtgärder vid
fusk gällande Polhemskolan med Lunds kommun som
huvudman**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19–20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av Polhemskolan med Lunds kommun som huvudman avseende kvaliteten i skolenhetens åtgärder vid fusk.

Granskningens syfte är att granska kvaliteten i gymnasieskolors arbete med och beredskap för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid bedömningen av måluppfyllelse och kunskaper.

Följande frågeställningar ingår i granskningen:

1. I vilken utsträckning leder och samordnar rektorn skolans arbete för att lärarna ska ha förutsättningar att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper?
2. I vilken utsträckning har lärarna beredskap och arbetssätt för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper?

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Kvalitetskriterierna finns i bilaga 1.

Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer: hög kvalitet, i flera delar men utvecklingsområden finns eller låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att verksamheten uppfyller kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen. I bilaga 3 finns granskningens författningsstöd. I denna granskning använder Skolinspektionen begreppet "vilseledande" som synonym till begreppet "fusk".

Beslut

Rektorns ledning och samordning av arbetet för att lärarna ska ha förutsättningar att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper

Polhemskolan uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området i följande utsträckning:

Skolinspektionen gör en samlad bedömning att rektorns ledning och samordning av arbetet med åtgärder vid fusk i **hög utsträckning** ger lärarna förutsättningar att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper.

Lärarnas beredskap och arbetssätt för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper

Polhemskolan uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området i följande utsträckning:

Skolinspektionen gör en samlad bedömning att lärarnas arbete med åtgärder vid fusk i **hög utsträckning** ger dem beredskap för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper.

Utifrån Skolinspektionens kvalitetskriterier har utredningen visat att verksamheten inom de granskade områdena fungerar väl.

Skolinspektionen avslutar härmed granskningen.

Skolinspektionens bedömningar

Rektorns ledning och samordning

Lärarnas förutsättningar för att motverka och upptäcka vilseledande

Här har Skolinspektionen granskat rektorns arbete med att ge lärarna förutsättningar att arbeta för att utveckla sin bedömningspraktik samt deras möjligheter att samverka för att stärka beredskapen mot vilseledande. Skolinspektionen har även granskat rektorns erbjudan till lärarna om kompetensutveckling gällande vilseledande.

Lärarnas förutsättningar att arbeta med sin bedömningspraktik för att motverka vilseledande

Granskningen visar att rektorn och de biträdande rektorerna ger lärarna tid och utrymme att utveckla sin bedömningspraktik för att bland annat utforma strategier för att motverka och upptäcka fusk.

Av granskningen framgår att rektorn och de biträdande rektorerna ger lärarna tid till att utveckla en bedömningspraktik som förutom främjande av lärandet syftar till att upptäcka och motverka fusk. I intervjuer med lärare, rektorn och de biträdande rektorerna framkommer att det finns tid för lärarna att planera, utarbeta och följa upp olika bedömningssituationer. Rektorn berättar att lärarnas friutrymme är stort avseende utformning av undervisning och bedömningspraktik. Rektorn har minskat lärarnas undervisningstid bland annat för att möjliggöra ett ökat kollegialt samarbete. Vid dessa tillfällen arbetar lärarna exempelvis regelbundet med att sambedöma utifrån olika bedömningssituationer och i samband med det för de också diskussioner om strategier för att minska elevernas möjligheter till fusk. Lärarna berättar att de arbetar både gemensamt och enskilt med att utveckla sin bedömningspraktik. Såväl rektorn som de biträdande rektorerna samt lärarna framhåller att skolenhetens personal arbetar aktivt samt medvetet för att motverka och upptäcka fusk.

Lärarnas förutsättningar att samverka för att stärka beredskapen mot vilseledande

Granskningen visar att rektorn och de biträdande rektorerna ger lärarna utrymme i form av tid till regelbunden samverkan på ett sätt som stärker deras beredskap att motverka och upptäcka fusk.

Av granskningen framgår att rektorn och de biträdande rektorerna möjliggör för lärarna att regelbundet samverka med varandra och att de inom ramen för denna samverkan bland annat samarbetar för att motverka och upptäcka fusk.

Det framgår av intervjuer med rektorn och lärarna att samverkan sker i olika personalforum, såsom arbetslagsträffar och ämneslagsträffar. Lärarna uppger att de träffas regelbundet i olika möteskonstellationer och att de till övervägande del själva ansvarar för mötesinnehållet. Samverkan kring fusk sker främst i samband med diskussioner om bedömning och betygssättning men också på förekommen anledning. Lärarna uttrycker att de gemensamt reflekterar och skapar strategier för att motverka och upptäcka fusk. Rektorn och de biträdande rektorerna berättar i intervju att det inte finns någon särskilt avsatt tid för samverkan kring fusk men att det är ett naturligt inslag i lärarnas samverkan kring bedömning, utvärdering av resultat och betyg samt vid de tillfällen lärarna sambedömer utifrån olika examinationsformer.

Rektorns erbjudan till lärarna om kompetensutveckling gällande vilseledande

Granskningen visar att rektorn och de biträdande rektorerna skaffar sig kännedom om lärarnas behov av kompetensutveckling avseende fusk vid bedömningssituationer och erbjuder vid behov sådan kompetensutveckling.

Av granskningen framgår att AI tidigare varit ett av skolans fokusområden och att det finns en AI-grupp på skolan bestående av skolläda, lärare, IT-pedagoger och specialpedagoger. Rektorn uppger att gruppens fokus är omvärldsbevakning och fortbildningsinsatser vilket inkluderar diskussioner kring fusk. AI-gruppen arbetar med hur lärarna ska förhålla sig till AI i undervisningen och har ett erfarenhetsutbyte kring detta tillsammans med Lunds universitet. Gruppen ansvarar även för att alla ämneslag kontinuerligt diskuterar hur fusk kan upptäckas och förhindras. Rektorn uppger att hen får vetskap om lärarnas eventuella behov av kompetensutveckling genom AI-gruppen som systematiskt inventerar behoven hos personalen.

Det framgår vidare av granskningen att rektorn också erbjuder lärarna möjligheter till kompetensutveckling gällande fusk och AI-användning. Av intervjuerna med rektorn, de biträdande rektorerna och lärarna framgår att det finns personal på skolan, däribland några lärare, som arbetar med informations- och kommunikationsteknik (IKT), IKT-gruppen. Rektorn och de biträdande rektorerna erbjuder lärarna kompetensutveckling i användandet av skolans digitala provplattform, både individuellt och kollegialt, via AI- och IKT-gruppen. Rektorn uppger att grupperna exempelvis genomför regelbundna workshops, bland annat gällande fusk och är behjälpliga för att ge handledning till lärarna avseende fusk. En del av innehållet i dessa möten har baserats på lärarnas och elevernas svar på AI-gruppens enkäter om hur ofta och på vilket sätt de använder sig av AI samt hur säkra de upplever sig vara på att hantera AI. Förutom lärarna

har även elevhälsan och bibliotekarierna deltagit i workshops. Lärarna och bibliotekarierna har exempelvis arbetat med källkritik. I intervjuer med rektorn, de biträdande rektorerna och lärarna framkommer vidare att kompetensutveckling kring fusk i bedömningssituationer främst sker genom kollegialt lärande i arbets- och ämneslagen. När nya lärare rekryteras till skolan introduceras de av skolledningen och får stöd av AI- och IKT-grupperna samt av erfarna kollegor i arbets- och ämneslagen avseende metoder för att motverka och upptäcka fusk.

Samordnad information på skolan

Här har Skolinspektionen granskat rektorns arbete med att samordna information om betyg, rättigheter och skyldigheter på skolan och som inkluderar frågor om vilseledande. Skolinspektionen har även granskat rektorns arbete för att lärarna ska utgå från gemensamma förhållningssätt och att lärarna ska informera eleverna på skolan om vad som är tillåtet och inte i anslutning till bedömningstillfällen.

Rektorns arbete med att samordna information om vilseledande på skolan

Granskningen visar att rektorn och de biträdande rektorerna verkar för att information om betyg och elevernas rättigheter samt skyldigheter på skolan, inkluderat frågor om fusk, är samordnad, enhetlig och väl avvägd.

Av granskningen framgår att rektorn och de biträdande rektorerna, tillsammans med lärarna, har tagit fram samordnad information om betyg och elevernas rättigheter samt skyldigheter, vilken inkluderar frågor om fusk. Rektorn, de biträdande rektorerna och lärarna berättar samstämmigt att de informerar eleverna på olika sätt och vid olika tillfällen om betyg, rättigheter och skyldigheter inklusive vad skolan anser vara fusk. Informationen är väl avvägd och tar inte omotiverat stort utrymme från undervisningen. Alla elever får samma information men lärarna lägger mer tid på att informera eleverna som påbörjar sin utbildning i år 1 jämfört med den tid som lärarna lägger på att informera eleverna i år 2 och 3. Eleverna bekräftar att lärarna ägnar mer tid åt att informera om fusk i år 1 än under de senare åren och tillägger att de också får information i samband med varje terminsstart. Lärarna berättar att informationen från och med detta läsår tydligare utgår från två perspektiv, elev- och lärarperspektivet. Elevperspektivet handlar om att eleverna, inför nya arbetsuppgifter, ska ta eget ansvar och fråga lärarna om det är tillåtet att använda AI-verktyg. Lärarperspektivet handlar om att lärarna tydligt ska informera eleverna om vad som är tillåtet och inte tillåtet. I dokumentation från huvudmannen som Skolinspektionen tagit del av framgår att den övergripande informationen till eleverna är gemensam för samtliga program och samlad i en digital elevhandbok. Där finns bland annat skolregler avseende ordningsregler kring prov samt

konsekvenser av fusk. De biträdande rektorerna, lärarna och mentorerna går regelbundet igenom delar av elevhandboken med eleverna. Vidare finns en provpolicy som definierar vad skolan anser vara fusk och vilka konsekvenser upptäckt fusk kan leda till. Skolan har även tagit fram en mall för skriftlig varning som elever och vårdnadshavare, om eleven inte fyllt 18 år, ska underteckna i de fall eleven har försökt fuska. Undertecknandet innebär att elev och vårdnadshavare tagit del av varningen och att de förstår vilka konsekvenser fortsatt fusk kan få.

Rektorns arbete för att lärarna ska utgå från gemensamma förhållningssätt

Granskningen visar att rektorn och de biträdande rektorerna verkar för att lärarna tillämpar gemensamma förhållningssätt gällande fusk och användning av generativ AI.

Det framgår av granskningen att rektorn och de biträdande rektorerna på olika sätt arbetar för att lärarna ska tillämpa gemensamma förhållningssätt avseende fusk och användning av AI i bedömningssituationer. Rektorn och de biträdande rektorerna uppger att de regelbundet lyfter skolans ordningsregler och provpolicy tillsammans med lärarna för att samma information och förväntningar ska kommuniceras till samtliga lärare. Exempelvis vid terminsstart, arbetsplatsträffar, arbets- och ämneslagsträffar samt vid rekrytering av nya lärare.

Granskningen visar att det även råder en samsyn vid skolenheten kopplat till arbetet med att motverka och upptäcka fusk. Av intervjuerna framgår att lärarna har en gemensam syn på elevernas användning av AI i bedömningssituationer. Både skolledningen och lärarna berättar att alla examinationer sker i lektionssalar, antingen i en digital provplattform eller analogt. Vid dessa tillfällen är det inte tillåtet för eleverna att använda generativ AI om inte läraren uttryckligen godkänt det. Inlämningsuppgifter är aldrig examinerande, vilket är en policy som alla lärare tillämpar. När det gäller användandet av generativ AI i lärandesituationer som inte är föremål för examination skiljer sig lärarnas förhållningssätt dock åt, säger eleverna. En del lärare låter exempelvis eleverna använda generativ AI för att träna inför prov medan andra lärare inte tillåter det. Även lärarna uppger att det finns skillnader mellan lärarna avseende deras allmänna syn på användning av generativ AI. Det finns lärare som i högre grad föredrar att undervisa analogt och som undviker att skapa undervisningssituationer där eleverna får använda digitala verktyg.

Rektorns arbete för att lärarna ska informera eleverna om vad som gäller vid vilseledande

Granskningen visar att rektorn och de biträdande rektorerna verkar för att lärarna bedriver ett aktivt arbete för att göra informationen om vad som gäller vid fusk känd bland eleverna.

Av granskningen framgår att rektorn och de biträdande rektorerna försäkrar sig om att lärarna informerar eleverna om deras rättigheter och skyldigheter gällande vilseledande och användning av AI-verktyg på olika sätt och vid olika tillfällen. De biträdande rektorerna träffar regelbundet arbetslagsledarna och deltar på arbets- och ämneslagsträffar för att hålla sig informerade om, för arbets- och ämneslagen, aktuella frågor. Skolan har även återkommande gemensamma konferenser där all personal träffas för att diskutera och skapa samsyn kring olika frågor, exempelvis när och på vilket sätt eleverna ska ges information om vad som gäller vid fusk. Rektorn och de biträdande rektorerna uppger att de uppmanar lärarna och mentorerna att regelbundet lyfta provpolicyn tillsammans med eleverna och inte enbart om fusk har uppdagats. Lärarna berättar att informationen som de ger till eleverna avseende fusk inte skiljer sig åt mellan programmen. Emellertid kan det, enligt lärarna, vara enklare att motivera eleverna inom ett yrkesprogram att inte fuska eftersom undervisningen framför allt i yrkesämnen av eleverna anses mer användningsbar och meningsfull inför ett kommande yrkesliv. Eleverna vid yrkesprogrammet uppger att lärarna betonar vikten av reell kunskap inför ett framtida arbetsliv.

Organisation och stöd i situationer när elever vilseleder

Här har Skolinspektionen granskat rektorns arbete för att det ska finnas gemensamma arbetssätt på skolenheten för att hantera vilseledande samt för att de gemensamma arbetssätten ska vara kända bland lärarna.

Rektorns arbete för att det ska finnas gemensamma arbetssätt för att hantera vilseledande

Granskningen visar att rektorn och de biträdande rektorerna verkar för att det ska finnas gemensamma arbetssätt om hur situationer där en eller flera elever fuskar ska hanteras. Rektorn och de biträdande rektorerna ser även till att lärare och elever får ett aktivt stöd i sådana situationer.

Av granskningen framgår att rektorn och de biträdande rektorerna aktivt ser till att det finns gemensamma arbetssätt för hur skolledningen och lärarna ska agera vid misstänkt fusk. Rektorn, de biträdande rektorerna och lärarna uppger att skolan har tagit fram gemensamma arbetssätt för hur de ska hantera situationer när elever försökt fuska. Det finns en fuskpolicy med en beskrivning av vilka konsekvenser som blir aktuella i olika situationer av fusk. Eleverna berättar att de känner till fuskpolicyn och vårdnadshavarna informeras om den vid olika tillfällen, exempelvis vid informationsmöten. Rektorn och de biträdande rektorerna berättar att de ger ett aktivt stöd till både lärare och elever i situationer som rör fusk. Exempelvis genom att rektorn eller den biträdande rektorn kallar aktuell elev till samtal där eleven får redogöra för situationen,

därefter kontakter de vårdnadshavare. Om skolledningen bedömer att eleven fuskat utfärdar de en skriftlig varning till eleven. Skolledningen berättar att de skriftliga varningar som upprättats har fått avsedd effekt och att de inte har behövt sätta in ytterligare åtgärder. Rektorn framhåller vikten av att ta reda på anledningen till att elever väljer att fuska och ger som exempel att många elever har en stressad studiesituation vilket kan vara ett skäl till fusk. Elevhälsan är också behjälplig i sådana situationer och erbjuder exempelvis stöd av kurator eller specialpedagog med planering och strategier för hur elever ska lägga upp sina studier.

Rektorns arbete för att de gemensamma arbetssätten ska vara kända bland lärarna

Granskningen visar att rektorn och de biträdande rektorerna verkar för att de gemensamma arbetssätten är kända bland lärarna.

Av granskningen framgår att rektorn och de biträdande rektorerna försäkrar sig om att lärarna känner till rutinerna för hur situationer där elever fuskar ska hanteras. Enligt såväl skolledningen som lärarna är provpolicyn och de dokumenterade konsekvenserna kända bland alla lärare på skolan och nyanställda lärare får tidigt en genomgång av denna. Skolledningen har bland annat vid flera tillfällen gått igenom provpolicyn med lärarna. Lärarna kan även vända sig till rektorn eller de biträdande rektorerna för att få stöd i situationer av fusk.

Lärarnas beredskap och arbetssätt

Utformning och uppföljning av bedömningssituationer och betygsunderlag

Här har Skolinspektionen granskat lärarnas arbete med att utforma bedömningssituationer för att motverka vilseledande samt lärarnas arbete för att utveckla sina bedömningssituationer.

Lärarnas arbete med att utforma bedömningssituationer för att motverka vilseledande

Granskningen visar att lärarna på ett medvetet sätt arbetar med att utforma bedömningssituationer och betygsunderlag samt att de i detta arbete tar hänsyn till risker för vilseledande. Lärarnas information till eleverna om skolans normer och regler för att motverka fusk sker samordnat, enhetligt och väl avvägt.

Av granskningen framgår att lärarna arbetar för att kontrollera bedömningssituationer inklusive gymnasiearbetet, så att de bedömningsunderlag de inhämtar ska vara tillförlitliga. Lärarna berättar att all examination numera sker i lektionssalar och att de upphört med att ge eleverna bedömningsgrundande inlämningsuppgifter som eleverna arbetar med utanför skolan. Lärarna berättar att det sällan förekommer försök till fusk vid examinationstillfällen och att de blivit mer träffsäkra när det gäller att identifiera fusk. Exempelvis utformar lärarna analoga examinationer eller använder sig av en låst digital provplattform. Vidare förekommer muntliga examinationer där eleverna får visa sina kunskaper genom debatter, seminarier och praktiska övningar. Lärarna uppger dock att det finns bedömningssituationer som kan vara svåra att kontrollera. Exempelvis när eleverna ska skriva längre texter där arbetet förväntas pågå under flera lektioner. För att undvika att eleverna ska kunna förbereda AI-genererade texter inför nästkommande lektion får eleverna lämna in sina texter till läraren som läser arbetet med en kod. Flera lärare väljer dock att förkorta skrivuppgifterna för att eleverna ska hinna skriva färdigt under en lektion medan andra lärare väljer att skapa längre lektionstillfällen för att förhindra möjlighet till fusk. Lärarna berättar att de, under gymnasiearbetet, noga följer elevernas arbetsprocesser för att se hur arbetet växer fram och eleverna får regelbundet lämna in samt muntligt redovisa delar av sina arbeten. Vidare sker mycket av gymnasiearbetet under lektionstid och lärarna samtalar återkommande med eleverna om hur de kommit fram till sina resultat och slutsatser. Rektorn, de biträdande rektorerna och lärarna uppger att ovanstående insatser har resulterat i att lärarna tidigt kunnat upptäcka fusk och försök till fusk.

Vidare visar granskningen att lärarna på ett tydligt och enhetligt sätt informerar eleverna om skolans normer och regler vad gäller fusk samt hur dessa ligger till grund för skolarbetet. Lärarna berättar att de går igenom detta regelbundet tillsammans med eleverna. Samtliga elever i år 1 får länken till elevhandboken där det bland annat finns information om hur skolenheten ser på användningen av AI-verktyg. Andra tillfällen när lärarna informerar eleverna om vad som gäller vid fusk och försök till fusk är vid kursintroduktioner, inför examinationer, på mentorstid och på klassråd. Eleverna bekräftar att de får information om betyg, rättigheter och skyldigheter, inkluderat frågor om fusk, vid flera tillfällen och på olika sätt. Eleverna tillägger att lärarna informerar regelbundet om detta. Lärarna påminner ofta eleverna om reglerna vilket bekräftas av eleverna.

Därutöver visar granskningen att lärarna arbetar för att eleverna ska få förståelse för sitt eget ansvar kopplat till användandet av AI-verktyg. Eleverna berättar att lärarna brukar upplysa dem om vad som är lämpligt och olämpligt vid användning av olika typer av AI-verktyg. Exempelvis brukar lärarna prata med eleverna om att AI-verktyg inte garanterar att texten stämmer med verkligheten och påminner om vikten av att noggrant kontrollera källor.

Lärarnas arbete för att utveckla sin bedömningspraktik

Granskningen visar att lärarna följer upp bedömningssituationer och betygsunderlag för att utveckla sin bedömningspraktik för att motverka fusk.

Av granskningen framgår att lärarna följer upp hur ändamålsenliga bedömningsunderlag har varit i samband med betygssättning och utvärderar olika examinationsuppgifter kopplat till hur bedömning och betygssättning visat sig fungera. Lärarna utvärderar sitt bedömningsarbete individuellt och på ämneslagnivå. Lärarna uppger att det främst är i ämneslagen, men även i informella samtal med andra kollegor, som de diskuterar hur olika bedömningssituationer kan fusksäkras samt utvärderar vad de behöver förbättra. Exempelvis jämför lärarna sina egna bedömningar med andras för att skapa samsyn och för att upptäcka eventuella misstänkta mönster i elevprestationer. Lärarna uppger vidare att sambedömning också kan ske på förekommen anledning vid misstanke om fusk.

Vidare visar granskningen att det framför allt är genom det kollegiala lärandet inom arbets- och ämneslagen som lärarna utvecklar sin förmåga att göra riskbedömningar givet den snabba tekniska utvecklingen. Exempelvis har lärarna, som tidigare nämnts, bedömt att det finns en risk att eleverna kan försöka fuska när de skriver längre texter under flera lektionstillfällen. Med anledning av detta får eleverna regelbundet lämna in sina texter till läraren som läser arbetet med en kod. Rektorn, de biträdande rektorerna och lärarna framhåller samstämmigt AI-gruppens och IKT-gruppens viktiga betydelse för det kollegiala lärandet. De båda grupperna entusiasmerar, inspirerar och sprider sin kunskap till sina kollegor när det gäller digital teknik i skolarbetet.

Upptäcka och hantera vilseledande

Här har Skolinspektionen granskat lärarnas beredskap för att upptäcka och hantera situationer där elever vilseleder.

Lärarnas beredskap för att hantera situationer där elever vilseleder

Granskningen visar att lärarna har en god beredskap i form av strategier och arbetssätt för att upptäcka fusk och hantera situationer där det kan förekomma att elever fuskar.

Av granskningen framgår att lärarna arbetar aktivt med att informera eleverna om vilka konsekvenser fusk kan få. Rektorn, de biträdande rektorerna och lärarna berättar att de vid återkommande tillfällen delger eleverna vad som föranleder att konsekvenser vidtas. Exempelvis när det vid en händelse inte räcker med en tillsägelse utan att en skriftlig varning behöver utfärdas. Eleverna vet också att om en elev blir påkommen med att fuska informeras alla lärare som undervisar

eleven vilket har en avskräckande effekt. Eleverna bekräftar att lärarna brukar tydliggöra vad som händer om någon elev blir påkommen med att fuska och tillägger att alla elever vet exakt vad som gäller och att lärarna ofta repeterar reglerna.

Vidare visar granskningen att lärarna använder sig av olika strategier för att upptäcka fusk vid bedömningssituationer på plats i en lektionssal. Av intervjuer med lärarna framgår att de för att motverka fusk, med hjälp av exempelvis insmugglade fuskklappar, mobiltelefoner eller hörlurar, går runt bland eleverna i samband med att de skriver prov. Av intervjuer framgår att lärarna även möblerar glesare, använder skärmar och i vissa fall tilldelar eleverna bestämda platser. Som tidigare nämnts skriver dessutom eleverna sina examinationer antingen analogt eller i en digital provplattform. Eleverna berättar att alla lärare är noga med att kontrollera att de inte har med sig otillåtna hjälpmedel vid examinationer.

Granskningen visar även att lärarna har olika metoder för att upptäcka plagiat och bedöma risken för att elever använt AI-verktyg på ett otillåtet sätt i samband med gymnasiearbetet. Eleverna berättar att lärarna inte tillåter att de använder AI-verktyg kopplat till gymnasiearbetet förutom för att söka källor. Eleverna måste dock redovisa och namnge alla källor för att lärarna ska godkänna dem. Lärarna kontrollerar även elevernas gymnasiearbeten regelbundet för att se att de formulerar texter med sina egna ord, redovisar källor och kan förklara texternas innebörd. Eleverna bekräftar att de vid upprepade tillfällen får lämna in delar av sitt gymnasiearbete för att lärarna ska kunna upptäcka om någon försöker fuska.

Därutöver visar granskningen att lärarna har god uppmärksamhet i samband med nationella prov för att minska riskerna för fusk. Både lärarna och eleverna uppger att det är näst intill omöjligt att fuska vid nationella prov. Lärare som undervisar i svenska säger dock att det, i den muntliga delen där eleverna ska hålla tal, är möjligt att fuska. Resultatet har blivit att lärare lägger mer vikt vid elevernas presentation och talets innehåll har blivit mindre betydelsefullt. Lärarna uppger även att det, inför de nationella proven, alltid finns en oro för att uppgifterna ska komma ut i förväg.

Avslutningsvis visar granskningen att lärarna skapar och tillämpar gemensamma strategier och arbetssätt för hur de ska hantera fall där elever fuskar. Lärarna berättar att alla lärare har kännedom om och följer fuskpolicyn. Om elever har blivit påkomna med att fuska vid examinationer och nationella prov får de avbryta provet samt visa sina kunskaper vid andra tillfällen om det tidsmässigt är möjligt. I de fall lärare misstänker att elever fuskat kan de få en till liknande uppgift vid ett nytt provtillfälle. Lärarna berättar inte alltid anledningen till det nya provtillfället men bevakar särskilt de elever som misstänks för fusk. Rektorn uppger att det inte förekommer många fall där elever försöker fuska. De skriftliga varningar som elever och vårdnadshavare ska underteckna i de fall elever försökt fuska har haft

avsedd verkan och skolledningen har inte behövt sätta in ytterligare konsekvenser såsom avstängning.

På Skolinspektionens vägnar

X Robert Östberg

Beslutsfattare

Signerat av: Robert Östberg

X Veronica Bonivart Säfström

Föredragande

Signerat av: Veronica Bonivart Säfström

I handläggningen av ärendet har även utredarna Helen Lundell Sjöberg och Johanna Salomonsson medverkat.

Bilaga 1: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Granskningens syfte är att granska kvaliteten i gymnasieskolors arbete med och beredskap för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid bedömningen av måluppfyllelse och kunskaper.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Inom granskat område bedöms om verksamheten uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar men utvecklingsområden finns eller i låg utsträckning.

Frågeställningar

1. I vilken utsträckning leder och samordnar rektorn skolans arbete för att lärarna ska ha förutsättningar att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper?

Kvalitetskriterier:

- Förutsättningar för att motverka och upptäcka vilseledande
- Samordnad information på skolan
- Organisation och stöd i situationer när elever vilseleder

2. I vilken utsträckning har lärarna beredskap och arbetssätt för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper?

Kvalitetskriterier:

- Utformning och uppföljning av bedömningssituationer och betygsunderlag
- Upptäcka och hantera vilseledande

Bilaga 2: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen intervjuade elever och personal vid Polhemskolan den 31 augusti och 1 september 2026. Intervjuerna genomfördes digitalt via länk av undervisningsrådet Veronica Bonivart Säfström och utredaren Johanna Salomonsson.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av följande:

- två gruppintervjuer med sex elever som studerar på frisör- och stylistprogrammet samt naturvetenskapsprogrammet år 2 och 3
- två gruppintervjuer med sju lärare som undervisar på frisör- och stylistprogrammet samt naturvetenskapsprogrammet år 1, 2 och 3
- en intervju med ansvarig rektor och två biträdande rektorer för skolenheten
- dokument som Skolinspektionen begärt in från huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från de digitala intervjuerna och getts tillfälle att yttra sig.

De samlade iakttagelserna från alla verksamheter som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande rapport. Rapporten är planerad att publiceras våren 2027.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skolinspektionen ska granska verksamheters kvalitet

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.¹

Betyg ska utgå från en bedömning av elevens kunskaper

I skollagen (2010:800) anges att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet (1 kap. 5 § skollagen). Utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform oavsett var i landet den anordnas (1 kap. 9 § skollagen).

Av skollagen framgår att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor (2 kap. 9 § skollagen). Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation (2 kap. 10 § skollagen). I förordning (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan (nedan Lgy25)² anges att rektorn, som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan, har ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att lärare och annan personal får möjligheter till den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjlighet att dela med sig av sin kunskap samt att lära av varandra för att utveckla utbildningen (Lgy25, avsnitt 2.6 Rektorns ansvar).

Rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar (3 kap. 14 § skollagen). Betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas (3 kap. 16 § skollagen). Vid betygssättningen ska läraren göra en sammantagen bedömning av elevens kunskaper på den aktuella nivån i ämnet i förhållande till de betygskriterier som gäller för ämnet som helhet och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper (15 kap. 24 § andra stycket skollagen).³ Vid betygssättning i ett ämne

¹ 26 kap. 20 § skollagen (2010:800).

² Lgy25 gäller för utbildningar som påbörjas från och med 1 juli 2025. Se förordning (2024:662) om ändring i förordningen (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025 (benämns Lgy11).

³ Se lag om ändring i skollagen (2010:800) SFS 2022:147. Lagen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025. Äldre lydelse: Vid betygssättningen ska läraren göra en sammantagen bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de betygskriterier som gäller för kursen och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper (SFS 2022:146).

på en nivå som det ges ett nationellt prov i ska elevens resultat på det provet särskilt beaktas. Provresultatet eller resultat på delprov ska dock inte särskilt beaktas om det finns särskilda skäl (15 kap. 25 a § skollagen).⁴ Läraren ska vid betygssättningen göra en allsidig bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de nationella betygskriterier som finns för respektive ämne (Lgy25, avsnitt 2.5 Bedömning och betyg).⁵

I gymnasieskolan får huvudmannen eller rektorn besluta att stänga av en elev helt eller delvis om eleven med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid bedömningen av elevens måluppfyllelse och kunskaper (5 kap. 17 § första stycket 2 skollagen). En sådan åtgärd får vidtas endast om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter (5 kap. 6 § tredje stycket skollagen).

Elevernas möjligheter att utöva inflytande på utbildningen och att ta ansvar för sina studieresultat förutsätter att skolan klargör utbildningens mål, innehåll och arbetsformer, liksom vilka rättigheter och skyldigheter eleverna har (Lgy 25, avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter). Alla som arbetar i skolan ska i skolans arbete med normer och värden uppmärksamma de möjligheter och risker som den ökande digitaliseringen medför. Läraren ska klargöra skolans normer och regler och hur dessa är en grund för arbetet, och tillsammans med eleverna diskutera och utveckla regler för arbetet och samvaron i gruppen (Lgy25, avsnitt 2.2 Normer och värden).

⁴ Se lag om ändring i skollagen (2010:800) SFS 2022:147. Lagen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025. Äldre lydelse: Vid betygssättning i en kurs som det ges ett nationellt prov i ska elevens resultat på det provet särskilt beaktas.

⁵ Äldre lydelse (Lgy11): Läraren ska vid betygssättningen göra en allsidig bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de nationella betygskriterier som finns för respektive kurs (SKOLFS 2022:13).